

La vall de l'Argentada

La vall de l'Argentada forma part de la xarxa de barrancs que drenen la vessant nord de les Muntanyes de Prades dins la vall del Francolí. Obert a ponent, el barranc s'escola fins a tributar al barranc de Castellfollit.

Forma part d'una àrea força accidentada, ja que en poc menys de 2,5 km entre la seva capçalera i el seu final hi ha un desnivell de gairebé 500 m. L'aspecte de la zona es impressionant, ja que el cercle de cims que envolten l'Argentada superen els 1.000 m en diverses ocasions (Pic de l'Àliga, 1.052 m., i Tossal Ras, 1.087 m) assolint a l'extrem SW, ja al límit amb el barranc de Castellfollit, els 1.122 m. de la Mola del Guerxet. Els materials són granítics i pissarrosos, conjunt que dóna un aspecte singular a la zona, amb presència de relleus en agulles i de tarteres als seus peus: aquest tipus de paisatge granític és especialment visible al nord de la vall. Entre les muntanyes que l'encerclen, el barranc s'obre en direcció NE, cap a la Pena, pel Coll de la Creu de l'Ardit, i cap al bosc del Guerxet (S-SE) pel Coll de la Mola.

Els recursos hídrics són força escassos, tant per la migradesa de la longitud del barranc com per la poca superfície de la conca. Es tracta d'un curs de caràcter torrencial, que habitualment porta aigua de tardor a primavera, amb secada estival que, normalment, no arriba a assecar alguns aiguamolls o fonts que hi ha en les moltes fondalades i racons que té la zona. Potser és destacable, a l'extrem E del barranc, entre el Coll de la Creu de l'Ardit i el Tossal Ras, la Font del Corb, ubicada al peu de la cinglera que recorre l'est de l'Argentada.

La vegetació de la zona és constituïda bàsicament per masses forestals arbrades, alzines als solells i pins (*Pinus nigra*, *Pinus Pinaster* i, sobretot, *Pinus Sylvestris*) escampats arreu. Els roures i arbres acompanyats enriqueixen i singularitzen la vall, sent especialment importants les poblacions de les zones alteroses de l'E i, sobretot, de la vessant sud del barranc, orientat al nord i particularment favorable a la presència de caducifolis.

L'Argentada no ha patit incendis forestals recentment, però sí que s'hi va notar, i força, la secada de l'any 1994, que va malmetre una part apreciable de l'alzinar de la zona nord de la vall.

L'activitat humana actual es limita a accions puntuals (boletaires, excursionistes) que, si bé són freqüents, no han portat fins ara a una degradació de la zona. La vall, creuada per una pista forestal oberta als vehicles (Creu de Castellfollit - la Pena) pateix de l'augment de la pressió humana que, en general, està comportant la major presència de visitants a les Muntanyes de Prades. En aquest sentit, el fet de formar part del PNIN de la Vall de Poblet i del PEIN de les Muntanyes de Prades no ha implicat una empenta decidida de les administracions per a gestionar i regular els impactes ocasionats per l'home, centrats especialment en activitats lúdiques.

Històricament, la vall va tenir mines a la seva zona EN, sota el Coll de la Creu de l'Ardit, que van ser explotades fins ben entrat el present segle. Encara que tancat als vehicles, es manté el camí d'accés a la mina (amb les construccions enrunades). La ferida a la muntanya i l'accés a les mines s'observen des del Coll de la Creu, sense que s'hi observin mesures correctores de l'impacte ocasionat.

Tot l'extrem E de la vall té un senderó que comunica els dos colls (de la Mola i de la Creu de l'Ardit) i que forma part del GR 7.1.4. de la Mola dels quatre termes a Poblet.

Jordi Amorós.

Activitat humana al barranc de l'Argentada

En aquest barranc el poblament ha estat nul i per tant les activitats humanes que s'hi han realitzat, han estat d'aprofitament de recursos, per això no s'ha tingut en compte la preservació d'aquesta zona. Aquesta explotació dels recursos és la recol·lecció de brancatge i tala d'arbres històrica, les mines i carboneres, les activitats de pas i les accions que ha fet l'Estat en aquesta zona.

Al llarg de la història en aquesta vall segurament sempre s'hi van fer tallades d'arbres; nosaltres no en tenim constància, però, fins al segle X, amb l'aparició dels monjos de Poblet que pactaven amb els pobles de Montblanc, Vimbodí i Rojals (exclouent Prades) i els permetien la pràctica de tala i crema. Al segle XVIII, a causa d'unes discussions, el rei va aprovar que el bosc era únicament dels monjos i no hi podia passar ningú. Això segurament va acabar-se al segle XIX, en alguna desamortització, en què va passar a pertànyer a l'Estat, que no hi va fer cap actuació fins l'any 1930.

Pel que fa a les mines i carboneres, tal i com s'explica a l'itinerari, tenim constància que ja en temps dels romans s'hi extreien minerals, activitat que ha estat realitzada fins aquest segle (l'última mina es va explotar fins l'any 80), igual que les carboneres. Això ens explica l'impacte que han tingut aquestes activitats a la zona, com serien: la infraestructura de les mines, el transport de materials, els llocs on es feia carbó...

Les activitats de pas, com serien la recol·lecció de bolets, excursionistes o el pas de vehicles per la pista forestal que s'hi localitza,

realment han tingut poca incidència en el medi.

Pel que fa a l'actuació de l'estat, no és fins l'any 1930 (anteriorment sol s'hi havia fet la pista forestal que va de la Creu de Castellfolllit a la Pena, que ha estat arreglada en diverses ocasions), quan apareix el projecte d'ordenació i repoblació fet pel Cos d'Enginyers de Muntanyes. En aquest

projecte, van fer una avaluació de la zona i la van dividir en quartels, subdividits en rodals. El rodal de la vall de l'Argentada van repoblar-lo amb alzines (*Quercus ilex*), i van fer-ne una explotació forestal tallant els arbres fins deixar-ne un brot per alzina, que és un 80% de la producció de llenya, també van deixar passar pastura, per mantenir el bosc net i hi permetien la caça en temporades determinades. En aquesta època, que va durar quinze anys, hi va haver un control exhaustiu per part dels guardes, imposant diverses multes a la gent que hi anava a tallar llenya o a fer-hi foc. Durant aquest pla quinquenal sols entre els anys 1936 al 1939 hi va haver una sobreexplotació a causa de la Guerra Civil. A l'any 1945, es va fer un altre projecte que no es va arribar a portar a terme. L'última declaració que, per desencís de tots no és una acció, va ser la declaració de Paratge Natural d'Interès Nacional (1984).

M. Antonia Cortés Artigas
Josep M. Cortés Artigas